

Hållbar hantering av avloppsslam

Samhället behöver skärpa reglerna för spridning av avloppsslam. Uppströmsarbetet behöver förbättras, liksom kvaliteten på det slam som sprids. Det krävs också en tydligare satsning på kretslopp och cirkulär ekonomi för avloppets innehåll av växtnäringsämnen och kol. Morgondagens avloppsrening bör utvecklas mot ökad resurshantering och minskad miljö- och klimatpåverkan. Strategiskt viktiga resurser behöver återvinnas samtidigt som skadliga ämnen inte ska spridas, så att de skapar hälso- och miljöproblem. Det är slutsatserna i en ny statlig utredning som i dag överlämnades till Miljödepartementet.

Utredningen om giftfri och cirkulär återföring av fosfor från avloppsslam redovisar i betänkandet *Hållbar slambantering* (SOU 2020:3) hur en utvecklad reglering med återvinning av fosfor kan genomföras. Slam sprids idag inom jordbruket enligt ett föräldrat regelverk, men även mer okontrollerat som anläggningsjord eller för att täcka deponier. Utredningen förordar ett förbudsalternativ där fortsatta möjligheter att sprida kvalitetssäkrat slam bara ska kunna ske inom jordbruket, så att fosfor och andra växtnäringsämnen kan tas tillvara. Naturvårdsverket, länsstyrelserna och andra berörda myndigheter ska bidra med ett ökat stöd för det framtida kvalitetsarbetet kring slam.

- Samhället bör nu ta ett mer samlat ansvar för återvinning av resurser från avloppen och styra mot mer cirkulära system. Växtnäring och mullämnen behövs inom jordbruket för att säkra en hållbar livsmedelsförsörjning. Att enbart återvinna fosfor ur slammet är inte tillräckligt, säger särskilde utredaren, generaldirektören Gunnar Holmgren. En ensidig fosforåtervinning blir dessutom för kostsam jämfört med priset på mineralfosfor på världsmarknaden.

Ett totalt spridningsförbud för avloppsslam kan inte motiveras utifrån de riskbedömningar som idag är tillgängliga och innebär även konflikt med EU-rätten om fri rörlighet för varor. Det är viktigt med fortsatt aktivt uppströmsarbete och hårdare kvalitetskrav med gränsvärden för skadliga ämnen i avloppsslammet. Kommunerna behöver här ökat stöd från staten i det långsiktiga arbetet med vatten- och avloppstjänster. Kvalitetskrav behöver också utvecklas för andra organiska gödselmedel. Idag kan avloppsfraktioner, t.ex. i form av biokol från slam, spridas utan särskilda begränsningar eller kvalitetskrav.

Det finns en rad tekniklösningar för hur återvinning av fosfor kan ske ur avloppsslam. Utredningen har utifrån detta granskat förutsättningarna för ett totalförbud mot spridning av avloppsslam på all mark.:

- De teknislösningar som då drivs fram ger osäker nytta med stora kostnader för va-kollektiv och hushåll. En utveckling mot långsiktigt hållbara kretslopp kräver istället ett bredare synsätt kring de resurser som avloppet innehåller, säger Gunnar Holmgren.

Utredningens förslag kan på sikt skapa betydande värden för samhället och underlätta kommunernas långsiktiga arbete att utveckla cirkulära och hållbara vatten- och avloppstjänster. Förslagen om ökat stöd innebär statliga kostnader om 24 miljoner kronor per år.

Kontakt

Gunnar Holmgren, särskild utredare, tel 070-682 63 50

Folke K Larsson, huvudsekreterare, tel 070-450 78 48, 070-30 22 300